The Greek Review of Social Research

Vol 33 (1978)

33-34

Δημητρίου Β. Σμοκοβίτη, Μια ιδιότυπος κοινωνική ομάς: Αι ένοπλοι δυνάμεις (διατριβή επί διδακτορίας)

Βασ.Τρ. Γιουλτσής

doi: [10.12681/grsr.327](https://doi.org/10.12681/grsr.327)

Copyright © 1978, Βασ.Τρ. Γιουλτσής

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Γιουλτσής Β. (1978). Δημητρίου Β. Σμοκοβίτη, Μια ιδιότυπος κοινωνική ομάς: Αι ένοπλοι δυνάμεις (διατριβή επί διδακτορίας). *The Greek Review of Social Research*, 33, 530. <https://doi.org/10.12681/grsr.327>

βιβλιοκρισία

Δημητρίου Β. Σμοκοβίτη, *Μία ιδιότυπος κοινωνική ομάδα: Οι Ένοπλοι Δυνάμεις* (διατριβή επί διδακτορίας), Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 234.

Η Έλλειψη από την ελληνική βιβλιογραφία πρωτοτύπων εργασιών σε ειδικές περιοχές της Γενικής Κοινωνιολογίας αποτελεί το σοβαρότερο εμπόδιο για την ανάπτυξη στη χώρα μας ειδικότερων κλάδων της επιστήμης αυτής. Με τις προϋποθέσεις αυτές η μελέτη του Δ. Σμοκοβίτη πρέπει να θεωρηθεί κεφαλαιώδης στην περιοχή της Κοινωνιολογίας του Στρατού. Η μελέτη αυτή υποβλήθηκε ως διδακτορική διατριβή στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, που την ένεκρινε και απένειμε στο συγγραφέα τόν τίτλο του διδάκτορα.

Η διατριβή αποτελείται από τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος με το γενικό τίτλο «Η θέσις των Ένοπλων Δυνάμεων εις την κοινωνικήν έρευναν» και στά πλαίσια δύο ειδικών κεφαλαίων (1. Σύνομος Ιστορική εξέλιξις της θέσεως των Ένοπλων Δυνάμεων ως κοινωνιολογικού προβλήματος και 2. Θεωρητική βάσις και μεθοδολογία της παρούσης μελέτης), προσδιορίζεται η φύση των Ένοπλων Δυνάμεων ως ιδιότυπης κοι-

νωνικής ομάδας, που αποτελεί ύπο-σύστημα του ερύτερου κοινωνικού έθνικού πλαισίου. Το ύπο-σύστημα αυτό είναι φυσικό να συνδέεται με άλλα ύπο-συστήματα, με τά όποια άποκαθιστά σχέσεις, εξαρτήσεως και επιδράσεις, πράγμα που προσδίδει στις Ένοπλες Δυνάμεις το χαρακτήρα μιας «ιδιόκριτης κοινωνικής ομάδας. Με τη διαφοροποίηση αυτή επισημαίνεται ότι στις Ένοπλες Δυνάμεις διαμορφώνεται συλλογική συνείδηση, συνεκτικότητα, αωτοτέλεια, σύστημα αξιών, κανόνες και πρότυπα συμπεριφοράς, κοινωνικός καταναγκασμός κ.ά. Με τά παραπάνω στοιχεία οι Ένοπλες Δυνάμεις ζούν και εκφράζονται σε λειτουργική σχέση με άλλα κοινωνικά ύπο-συστήματα, πράγμα που άποκαλύπτει την οργανική ένταξή τους στο έθνικό κοινωνικό πλαίσιο.

Στό δεύτερο μέρος με το γενικό τίτλο «Ένοπλοι Δυνάμεις και Κοινωνία» και στά πλαίσια τριών ειδικών κεφαλαίων (1. Ό θεσμός της στρατεύσεως, 2. Ένοπλοι Δυνάμεις και οικονομία και 3. Ένοπλοι Δυνάμεις και τεχνολογία), περιγράφονται οι βασικοί λειτουργικοί δεσμοί των Ένοπλων Δυνάμεων με το ερύτερο κοινωνικό σύστημα της ελληνικής πραγματικότητας. Στά τρία βασικά ύπο-συστήματα στρατεύσι, οικονομία και τεχνολογία, επισημαίνονται οι χαρακτηριστικές σχέσεις, αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στις Ένοπλες Δυνάμεις και το έθνικό κοινωνικό πλαίσιο.

Στό τρίτο μέρος με το γενικό τίτλο «Τά μόνιμα στελέχη των ελληνικών Ένοπλων Δυνάμεων» και στά πλαίσια δύο ειδικών κεφαλαίων (1. Κοινωνικά χαρακτηριστικά των μόνιμων στελεχών και 2. Πολιτικο-στρατιωτικά σχέσεις), επιχειρείται συστηματική διερεύνηση των κινητρων προτιμήσεως του στρατιωτικού επαγγέλματος ως και των κοινωνικών και κοινωνιογραφικών χαρακτηριστικών των μόνιμων στελεχών των Ένοπλων Δυνάμεων. Με τόν τρόπο αυτό παρουσιάζεται η τυπολογική κλιμάκωση της πραγματικής γεωγραφικής, οικονομικής και οικογενειακής προελεύσεως των στελεχών αυτών. Στο δεύτερο κεφάλαιο του ίδιου μέρους επιχειρείται έρμηνεια των πολιτικοστρατιωτικών σχέσεων, της διαταράξεως τους, του επαγγελματισμού και της πολιτικοποίησεως του σώματος των μόνιμων στελεχών των Ένοπλων Δυνάμεων για μία κοινωνιολογική προσέγγιση του φαινομένου.

Η μελέτη τελειώνει με άνακεφαλαίωση, όπου παρουσιάζονται τά συμπεράσματα της έρευνας και διατυπώνονται οι τελικές σκέψεις του συγγραφέα για τά υπάρχοντα προβλήματα.

Τη μελέτη διακρίνει σαφήνεια και μεθοδολογική συνέπεια, χάρη στην όποια η όλη διαπραγμάτευση παρουσιάζεται αωσπρή άντικειμενική. Παρά την έμφανή Έλλειψη από την πηγαία βιβλιογραφία σοβαρών προσπαθών γερμανικών μελετών, η παρουσίαση του θέματος φαίνεται πώς εξαντλεί τη γαλλική και άγγλική πληροφόρηση πάνω στις τελευταίες θέσεις της περιοχής

της Κοινωνιολογίας του Στρατού. Η μελέτη, παρ' ό,τι άναφέρεται σε ειδική περιοχή της κοινωνιολογικής έρευνας, χάρη στη ζωντανή περιγραφή και άνάλυση των θεμάτων της μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένδυαφέρον άνάγνωσμα όχι μόνο για τούς ειδικούς, αλλά και για το ερύτερο κοινό. Άν μάλαστα λάβουμε ύπ' όψη την πρωτοτυπία του θέματος και την Έλληνική άνάλογον μελετών στη χώρα μας, μπορούμε να τη χαρακτηρίσουμε ως βασική συμβολή στην κοινωνιολογική διερεύνηση των Ένοπλων Δυνάμεων.

ΒΑΣ. ΤΡ. ΓΙΟΥΓΑΤΣΗΣ

Marie Eliou, *La Formation de la Conscience Nationale en République Populaire du Congo* (Editions Anthropos, Paris, 1977).

Η Μαρία Ήλιου είναι η πρώτη, άπ' ό,τι γνωρίζω, Έλληνίδα κοινωνικής επιστήμους που διάλεξε να στρέψει τόν έρευνητικό της φακό πάνω στά σύγχρονα άφρικανικά κράτη με τόν ιδιότυπο σοσιαλισμό τους και τά ιδιόμορφα μεθοδολογικά προβλήματα που θέτουν στόν έρευνητή. Ειδικότερος σάχος της ήταν να μελετήσει τη διαλεκτική σχέση η άπολύστερα την αλληλεπίδραση η άλληλοτροφοδότηση, άνάμεσα στο βασικά ξενοφρεο (γαλλικής προελεύσεως) εκπαιδευτικό σύστημα (όλων των τύπων και βαθμίδων) και στη διαμόρφωση της έθνικής συνειδήσεως των μελών της Λαϊκής Διοκρατίας του Κογκό.

Η θέση της συγγραφώς, που πισιστικά στριγγί μέσα στις 400 καλοδολεμένες σελίδες της, είναι ότι το εκπαιδευτικό σύστημα διαδραματίζει ένα ρόλο όπλο άντιπατικό: άπό τη μία πλευρά, λειτουργεί σάν φρένο στη μορφοποίηση της έθνικής συνειδήσεως των μαθητών μεταδιδόντας τους σάν άνώτερο πρότυπο τά στοιχεία ενός ξένου πολιτισμού. Άπό την άλλη, όμως, ένισχύει την άνάπτυξη της έθνικής συνειδήσεως μεταδιδόντας γνώσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την έφαρμογή προγραμμάτων τοπικής αωτοδιοικήσεως, άκόμη και προετοιμάζοντας τόν έδαφος για την άμσφισβήτηση όρισμένων όψεων αωτού του ίδιου του εκπαιδευτικού συστήματος και προωθώντας έτσι τη ζήτηση για τη βαθμιαία «άφρικανοποίηση» όρισμένων προγραμμάτων (βλ. σελ. 13).

Η έργασία της Μ. Ήλιου πλουσιότατη σε έρευνητικό ύλικό που η συγγραφέας άν-